

ABONAMENTUL

Pe an . . . 12.— Cor.
Pe 6 luni . . . 7.— "
Pe 3 luni . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe an . . . 40.— franco
Telefon
Pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE

se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Lov
deschisă costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Contactul nostru cu cultura apuseană *)

In atențiunea forurilor noastre bisericești-
școlare. —

Dacă este în lumea aceasta vr'o poveste
— aceea e povestea poporului nostru
această țară. După o scurtă licărire de
proprie, expus năvălirilor barbare cari
coplesit, poporul nostru a trăit sute de
în greaua robie trupească a străinului și
și mai greaua robie sufletească a întune-
cării. De câtă libertate am avut noi parte
la 1848, și de câtă lumină ne-am împăr-
șit până la acel an?

În timpul Renașterii și în toate epocile
și-au urmat și în cari spiritul omenesc se
răsare în Europa centrală până la înălțimi
deosebite — noi ni-am cântat strămoșeasca
melancolie, „sărăcia și nevoile și nea-
ră”. Un lucru mare, frumos și necesar —
cel al păstrării ființei noastre, dar atâta
nu mai e de ajuns.

În școlile medii, chiar și în cele româ-
nești, nu ni se dă o cultură națională cum ar
fi. Universitățile străine din apus ne
închină și drept urmare, cultura apusea-
nească e foarte puțin cunoscută. Ceeace agită
și cele mari, universale, nouă ne e aproape
nescăzut. Între noi și între Apus nu e a-
ncă nici o legătură. Cel mult dacă câțiva
actuali singuratici se înfruptă din ea, po-
rului nostru ca totalitate, n'are însă aproape
nimic folos din viața culturală apuseană. Cel

Articol întârziat din pricina evenimentelor. —

mult dacă ne vin din Apus lucrurile rele, ca
vițiile, distracțiile, moda ș. a. De lucruri bune,
durere, nu prea putem vorbi.

De sigur că în punctul acesta trebuie să
căutăm o îndreptare. Păstrând cât mai bine
fondul genuin de viață al poporului nostru,
trebuie să-i aducem în ajutor tot ce e bun și
mare dela popoarele, cari au avut noroc mai
mult în lumea aceasta. Trebuie să căutăm cât
mai mult contact cu apusul cult. Aceasta e
cu puțină chiar și în împrejurările actuale.
Dacă nu putem schimba organizarea învăț-
mântului de azi, dacă nu putem trimite pe ti-
nerii noștri la studii în Apus, îi putem trimite
cel puțin în călătorii de studii și îi putem tri-
mite la marile adunări cari se țin destul de
des în centrele Apusului și în cari cele mai
distincte spirite își expun părerile a căror cu-
noaștere ar fi binecuvântată pentru împreju-
rările noastre. Iată, în fiecare an se țin *con-
grese internaționale în Apus; nu trebuie decât*
să luăm și noi parte la ele. Participarea no-
astră ar aduce o adevărată infuziune de idei
în organismul vieții noastre naționale, care
sufere în așa de mare măsură de anemie. În
societatea noastră, preocupată de mizerii mă-
runte și de idei destul de modeste, o astfel de
infuziune ar avea urmări dintre cele mai să-
nătoase.

Dacă pe altă cale nu putem face o legă-
tură între noi și între cultura din Apus, să o
facem cel puțin pe această cale — și să o fa-
cem cât se va putea mai curând, pentru că ori-
ce clipă care trece de geaba e o pierdere, în
timpuri în cari alții merg înainte cu pași re-
pezi.

În zilele dela 25—29 Septembrie a. c. se
va ținea la Lipsca al patrulea congres inter-

național pentru cultura și pentru educația po-
porului.

Despre acest congres s'a scris și în zia-
rele noastre. Cine le-a urmărit știe că la acest
congres vor lua cuvântul mai multe celebri-
tăți mondiale, ca *Stanley Hall*, profesor la
universitatea din Worcester (Anglia), *P. Buis-
son* (Paris), *Fr. W. Foerster* (München), *E.
Meumann* (Hamburg) ș. a. ș. a., în chestiuni
însemnate cari privesc cultura masselor, ca:
*Cartea și tinerimea, Conferințe pentru popor,
Academiile populare și școlile populare supe-
rioare, Educația fizică a tinerimii, Tinerimea
abandonată moralmente, Cinematograful și
tinerimea ș. a. ș. a.*

Ceeace cetitorii noștri nu știu însă, e că
la acest congres *compatrioții noștri unguri* se
vor prezenta în condiții foarte impunătoare.
Ei se vor prezenta într'un număr foarte mare,
pentru ca și prin aceasta să arate cât de culți
sunt și cât de mult reprezintă. Numai pentru
pregătirile cari se vor face în acest scop mi-
nisterul de culte în înțelegere cu societatea de
pedologie, a constituit un comitet care consta
din 133 de membri, și adică 15 inși din par-
tea ministerului și 118 inși din partea Socie-
tății pedologice. Se înțelege că între aceștia
sunt toate somitățile vieții culturale ungurești.
Trei dintre aceștia vor ținea conferințe în ca-
drelor congresului, și anume dd. Nagy László,
Szabó Ervin și Ács Lipót și mai sunt luate în
perspectivă încă patru conferințe, și anume
ale dlor: Erödi Béla, Ágotai Béla, Sztankovics
Szilárd și Kármán Elemér.

Oare n'ar fi o datorie elementară ca *con-
zistoriile noastre* să trimită și ele reprezentanți
la acest congres, — oameni cari să poată
spune și ei acolo un cuvânt și cari, întorși a-

Notele săptămânei.

zeul războiului modern. — „Plaglatul”
H. Lecca. — O statistică umoristică.

pe câmpiile de război vin zilnic știri în-
care. Belgia, mica țară, în care orașele
sunt trec prin artă, industrie și tradiție strălu-
toare, a fost aproape toată invadată de dușmani
și ocupați; la granița franco-belgo-germană
se neintrerupt ciocniri sângeroase între
armate de oameni; Prusia este aproape
într-o stare de asediu înundată de Ruși, ai căror cazaci
sunt prin foc și sabie. Tribunalul dela Haga
a fost par'că de odată de pe continentul
european răscolit de patimi și ambiții sângeroase,
și oglinzi turlele în apele depărtate din
și sărării albastre; regulile de bună vecină-
tate internațională au fost abolite într'o clipă de
timp; respectul față de libertatea omului s'a
uitat în dor aprig de-a robi; iar iubirea de
pasiunea pentru frumos au dovedit că nu
sunt decât manifestări pentru timp de pace a
și originalitate care nu îngăduie să se ridice
mai presus de năzuința de nimicire a o-

ce geniu și hărnicia omenească au is-
că creeze și să agonisească în vremuri
de acum se sfărâmă, ca niște jucării fra-
ntre degetele monstruosului Marte, —
și se pierde.

inventat mașini de război pentru apăra-
rea civilizației și acum distrugem civilizația cu

ele; am studiat anatomia și am stabilit reguli
peste reguli pentru desvoltarea tuturor forțelor
ce dorm în mușchi și întărirea corpului ome-
nesc, — și acum cheltuim bani și vieți și presti-
giu ca să schilodim milioane și milioane de oa-
meni, ca să secerăm vieți în floarea puterii lor;
am exaltat atâta vreme drepturile omului, am
făcut din libertate idealul suprem al omenirii
și din artă singurul blazon valabil al popoa-
relor, — și azi ne croim o mândrie națională
din ingenunchierea libertăților și o glorie eroică
din devastarea monumentelor de artă.

Suntem fiare dresate, nu oameni civilizați.
În vreme de pace urăm tot ce întrece puterile
noastre proprii; în vreme de război, când
forța materială colectivă se poate ridica până
la înălțimea nimicitoare a acelei uri dezarmate,
prefacem în nimic tot ce am urit în mod nepu-
tincios în timpuri liniștite. Burghezul care toată
viața a disprețuit arta lui Rembrand și a lui
Rafael, pentru că n'a înțeles-o, în timpul unei
invaziuni va simți o vibratoare satisfacție de
câte ori va putea să distrugă vre-o pânză cele-
bră ori capo d'operă unanim admirată. Prin
actul acesta el își satisface și o pasiune de mult
înfrânată, dar în același timp își acordă și o răs-
bunare ce-l îmbată de fericire.

S'ar părea că barbarii lui Atila sunt sus de
tot pe scara ascendentă a civilizației, față de
barbarii de azi. Și, cu toate acestea, dacă am
pune în cumpănă efectele de atunci ale barba-
riei în deslănțuire cu efectele de azi ale barba-

riei noastre. — vom fi siliți să recunoaștem că
Rousseau a avut dreptate când a spus că civili-
zația, departe de a determina un progres în
suflete, le silește să regreseze, prin depravare.
Adevărul ascuns în acest paradox s'a limpezit,
pe cât se pare, mulțumită actualului război,
și în conștiința elegantului filosof Bergson,
care a fost silit să constate că procedurile săl-
batice ale unor anumite armate, însemnează o
regresiune grozavă spre barbarie.

Și, cu toate acestea, și una și alta din aceste
concepțiuni mi se par exagerate. Adevărul e-
ste că omul vrea să nu mai fie ceea ce este; și
în acest scop face eforturi extraordinare. Ace-
ste silințe sunt însă de cele mai multe ori ză-
dărnice de forța sălbatică de nimicire ce zace
în stare latentă în sufletul fiecăruia din noi.

Omul este o ființă negativă care se silește
să devie constructivă. Dovadă: muncim decenii
întregi, cu inteligența, cu închipuirea și cu bra-
țele, ca să ne împodobim sufletul cu cele mai
generoase concepții și sentimente, iar cărările
pe cari pășim cu cele mai artistice urme ale
ființei noastre ce se silește mereu să se desa-
nimalizeze. Și, grație acestor eforturi, ajungem
la un moment dat să ne înșelăm cu miragiile
unui progres admirabil, să ne încântăm, până
la uitare, de roadele strălucite ale silințelor
noastre spre mai bine. Dar e de ajuns o clipă
de grea cumpănă ca să vedem, cu ochii plini de
lacrimi, cum orașe întregi au pierit, cum monu-
mente seculare au sărit în aer, cum semnele

casă, să ne spuie tuturor ce s'a vorbit și ce s'a hotărât la Lipsca. Comunicările lor ar umplea de însuflețire pe cei cari altfel nu știu altceva, decât să se plângă, și li-ar da curaj de luptă pentru cultură.

Dr. O. Ghibu.

Fapte noi.

C. G. Dissescu.

In articolul meu „O datorie de conștiință, — Atitudinea noastră”, spuneam că, în situația actuală, atitudinea României era cu totul indicată: neutralitate definitivă însă nu veșnică. Adăugăm că această neutralitate trebuia să inceteze îndată ce s'ar produce un fapt nou.

Formula „așteptării unui fapt nou” a fost favorabil primită în presa noastră.

A doua zi după consiliul partidului liberal, miniștrii fiind socotiți, un organ al guvernului, „Viitorul”, publica cele ce urmează, în caractere italice, adecă în formă de comunicat:

„E necesar ca să afirmăm că nici un fapt nou nu s'a mai ivit... Dacă nici un fapt nou n'a venit să modifice circumstanțele cari ne-au dictat hotărârea luată în consiliul de coroană, opinia publică poate fi liniștită, și când România va fi obligată să ia o altă hotărâre, factorii răspunzători vor ști s'o ia astfel încât interesele noastre vitale să fie cât mai bine apărate. Guvernul țării veghează și va ști să apere până la sfârșit interesele noastre ca neam și ca stat”.

In două cuvinte, această declarație solemnă și formală angajând guvernul spune: „Când vom avea un fapt nou, nu va mai fi neutralitate”.

Și comitetul partidului conservator, convocat de șeful său, d. Marghiloman, ne-a anunțat fidelitatea partidului conservator la hotărârea luată în consiliul de coroană „fiindcă nici un fapt nou nu s'a produs”.

Și acum acelaș comitet, ni se spune, avizează la consecințele faptelor noi.

Ei bine, ultimele zile, nu unul singur ci cel puțin două fapte s'au produs:

1. Ocupațiunea militară a unei mari părți din Bucovina de către armata rusă și aceasta fără rezistență. (A se vedea comunicatul oficial al statului major al armatei ruse din Odessa cu data de 30 August st. v.)

2. Hotărârea virtuală luată de către statele beligerante de a schimba harta geografică poli-

tică a Europei, și intențiunea foarte favorabilă a marilor puteri, când ele se vor constitui în congres pentru a trata pacea și a stabili condițiunile, de a nu admite la congres statele cari n'ar fi luat parte la proces, în acțiunea războinică actuală. Declarațiuni oficiale s'au făcut dela tribună în Anglia și în presa engleză, franceză și rusească.

In momentul declarațiunilor celor doi împărați ai Austriei și Germaniei, ni se spunea că aceste puteri n'aveau în vedere nici o anexare teritorială. Acum însă ni se vorbește fie de anexarea Belgiei, cel puțin al Congului belgian, fie de reluări teritoriale în Balcani, fie de reducerea imperiului dualist, et quibusdam aliis.

Dacă aceasta e noua stare de lucruri, nu suntem noi în drept să întrebăm guvernul care este acțiunea sa diplomatică?

Cea mai rea dintre hotărâri, e nehotărârea.

(„La Roumaine”.

România.

In „Pester Lloyd” găsim următorul articol pe care-l dăm aproape în întregime:

D. Dinu Arion publică în „Revista cercului de studii al partidului conservator” un articol în care se ocupă cu situația regatului român în conflația actuală.

D. Arion polemizează cu tendințele cari ar vrea să vadă România aiurea decât alături de puterile centrale. Imprejurarea că unora sau altora Franța le e simpatică, iar Austria le e antipatică, nu trebuie să-i facă să-și uite că dorințele și interesele Rusiei sunt contrare dorințelor și intereselor României. O Românie rusofilă e cu totul la discreția volniciei rusești. Să luăm cazul că Germania și Austria vor fi învinse și tripla înțelegere va ajunge stăpână a situației. Oare cineva, care cunoaște istoria și tendințele slave și visul milenar al Rușilor de a pune mâna pe Constantinopol, și-ar putea peste tot închipui, că Rusia ar permite ca la gurile Dunării să se întemeieze un puternic stat român? Tinta Rusiei nu este de a cuceri Ardealul, ci de a stăpâni drumul care duce la Bizanț, deci de a smulge României gurile Dunării. Fără Ardeal România poate trăi, nu însă fără Dunăre și mare. Deasemeni, este o credință falsă că Anglia și Franța ar avea intențiuni favorabile pentru România. Franța mai bucuos vede gurile Dunării în stăpânirea Slavilor decât sub influința germană. Dela Anglia iarăș nu se poate nimic aștepta pentru că puțin o interesează România. Numai lângă Germania și Austro-Ungaria este locul României. O colaborare a ei cu puterile centrale

asigură României Basarabia. Presupunerea că Rusia va recuceri Basarabia după 10 ani și că Rusia nu-i va ierta, n'are nici un temei. De sine întele că România singură nu va fi în stare să se impotrivească Rusiei și va fi necesită să continue pactul pritenicii cu puterile centrale. Ar fi putut România să se mențină între actualele sale granițe și până acum dacă n'ar fi avut razim în tripla alianță. Lângă o Germanie victorioasă România nu-și mai poate teme viitorul. România nu trebuie să-și lege soarta de acea putere mare ale cărei interese de rasă contrastează cu România mare. Puterile centrale sunt acele state cari au interese ca la Dunăre și la gurile ei să stăpânească un teritoriu însemnat nu de rasă slavă pentru ca să puie stăvilă invaziei rusești. Interesele din Orient ale puterilor centrale sunt în legătură cu acele ale României. Numai în România își găsește Germania un aliat natural împotriva marelui dușman slav.

D. Arion cercetează mai departe dacă este îndreptățită frica de Ruși și de armata lor. Bărbații de specialitate spun că organizația armatei rusești este dintre cele mai slabe, iar spiritul ei de slabă tensiune. Sunt unii cari dau expresie temerară că Rușii învingători au să smulgă un teritoriu din România. Oare Austria, dacă ar ieși victorioasă din războiu, n'ar putea să smulgă Oltenia? Dacă România ar fi înfeodată politicii rusești, va trebui statul român să sufere o puternică influență la ordinul Rusiei vor fi înăbușite toate mișcările și simțămintele cari nu-i convin, iar cultura românească atât de îndepărtată de cea slavă va suferi o influență rusească înspăimântătoare. Niciodată nu se va putea împăca România cu obiceiurile tiranice și barbare ale Rusiei. Tot ce va produce România se va pierde în marea Slavilor.

Rămânerea în neutralitate, continuă d. Arion, va face din partea României cu mult rizic. Nu o putere învingătoare o va considera ca și cum ar fi luat parte în războiu.

Și interesele din Ardeal ale României trebuie ca statul român să stea în tabăra armelor germane și austro-ungare. Chestiunea Ardealului nu putea fi deslegată favorabil pentru România decât mai când aceasta va sta lângă Austro-Ungaria. În când o apreciere elogioasă a rolului Germaniei în războiu, d. Arion pledează ca România să-și plătească tributul pentru triumfarea cauzei germane. Dacă România rămâne strict neutrală poate pierde șansa ocaziune de a lua Basarabia în stăpânire. În Europa statele mici nu mai au loc. România trebuie să existe trebuie să se mărească. Națiunile mari însă nu se constituie prin neclintite atitudini neutrale. Sunt momente istorice când o națiune trebuie să se nimicească ori să regreseze cu câteva secole. România a ieșit sporită din război din 1859, 1877 și 1913. Acum din nou a bălăntul sortii ei.

unor îndelungate eforturi s'au nimicit pentru totdeauna.

Și toate acestea, numai pentru că, odată și paralel cu forța constructivă idealistă din noi, lucrează, deopotrivă de intens și cu o înverșunare tot atât de nepotolită, puterea negativă, care se îngrijește ca tot ce omul creiază să se poată nimici ori când. Această forță pare că strigă din ascunzișurile ei misterioase:

— Înșeală-te, omule; desmiardă-ți ochii și imaginația cu reflexele aparent trainice ale fantaziei tale; ești adormit, visează. Când visul se va risipi însă, într'o năruire catastrofală, va dispărea și tot ce imaginația ta adormită clădise.

Și astfel, fără să ne dăm seama, odată cu visul pe care umanitatea îl trăiește în vremuri de liniște, între majestatea palatului păcei și monumentalul gigantic al lui Faust, în fața „drepților omului”, a catedralelor din Louvain și Colonia, alături de teatrul din Beyruth și muzeele din München, se ridică sfidător, ca o gură de moarte și neant, tunul uriaș de calibru 42.

Desigur, cel mai înfiorător simbol, cu un înțeles mai etern omenesc, din întreaga mitologie antică, rămâne povestea lui Saturn care-și mănâncă singur copiii. Iar cea mai modernă întru chipare a acestei guri lacome este mortierul german de calibru 42, care a înghițit mai deunăzi orașul Louvain. De azi înainte, zeul războiului este Saturn.

Am cetit zilele acestea, într'un ziar al cărui nume îmi scapă, acest titlu senzațional: „Plagia-

tul Flacării”. Era vorba de „încercarea” de psihologie spirituală a dlui H. Lecca, intitulată: „Fragment”. Acestui „fragment” i se aducea învinuirea că ar fi plagiat după cunoscuta lucrare a lui Paul Bourget: „Fisiologia dragostei moderne”.

Dl Lecca lipsește acum din București, fiind concentrat; așa dar îmi este cu neputință să aflu ce crede d-sa despre această învinuire. Dacă ar fi aici, desigur că dânsul ar ști să o respingă cu destulă tărie.

In ce mă privește, eu cred că dl Lecca nu este în stare să se coboare la asemenea încercări. Totuș este evident că „fragmentul” său a fost influențat, dacă nu chiar inspirat, de riscata încercare, mai mult umoristică decât serioasă, a academicianului francez. Împărțirea în trei categorii a bărbaților și femeilor cari iubesc și unele caracteristici ale acestor soiuri de amanți sunt luate deadreptul din Paul Bourget. Dar atât. Poate să fie numai o reminiscență pe care poetul a folosit-o fără să-și dea seama. Sunt multe cazuri de asemenea întipăriri intelectuale cari rămân ascunse în subconștientul nostru vreme îndelungată, și cari odată și odată răsbesc, fără să ne dăm seama, întregi sau fragmentare, în zămislirile minții noastre. Dar se mai poate ca dl Lecca să fi folosit părerile lui Paul Bourget cu bunăcredință, mărturisind împrumutul acesta; cum însă în Flacăra s'a publicat numai un fragment din lucrarea sa, s'ar putea bănui că mărturisirea aceasta să se fi fă-

cut sau înainte de începutul „fragmentului” și după sfârșitul lui și astfel, ea să fi rămas în hârtiile autorului.

In orice caz, bănuiala că dl Lecca a plagiat trebuie înlăturată în mod definitiv: întâi pentru că, chiar dacă am admite ipoteza că ar fi așa, faptul în sine nu este un plagiat; al doilea pentru că socotesc pe dl Lecca incapabil de asemenea... deliecte. Și apoi, chiar de n'am fost puși să presupunem nimănui virtuți pe care le dovedește, se poate oare admite că, dl Lecca având nevoie să împrumute, fără scadență, din străine, le-a luat dintr'o carte, pe care nu știa să citească, doritor să cunoască tainele dragostei moderne, se simte ispitit să o răfioiască?

Dar să nu stăruim prea mult. De n'ar fi vorba de dl Lecca nici n'aș fi înregistrați în învinuire. Dacă această învinuire s'ar fi adăugat Sorbu de pildă, l-aș fi apărat cu totul. Uite în ce fel aș fi raționat atunci:

Ideile circulă, ca și moneda; cine nu le poate, deci, împrumuta. Când însă, împrumutări anormale taie creditul și împrumuturile mai pot face, ești silit să imiți pe Molière: bunul tău de unde-l găsești. Vorba lui Christa-lă-ți ideile tale și scrie. La urma-urmei, dacă a împărțit pe femei și pe bărbați în atâtea categorii de amanți și amante? Nu, desigur. La împărțit Dumnezeu. Când primul om a comuncat că primul bou avea coarne, a construit el un sistem filosofic ce merita să fie brevetat?

Partidul conservator.

...sătura pe care au luat-o gravele evenimente externe au determinat convocarea comitetului executiv conservator, spre a se examina, din situațiunea generală.

Nicu Filipescu s'a explicat asupra diferitelor declarațiuni apărute prin ziare cu privire la adevăratele spumând tot odată că a recomandat tuturor amicilor să se abțină dela ori ce manevre publice deoarece recunoaște că momentele acestea ne impun să stăm liniștiți tocmai pentru să nu dăm nimănui impresia că politica externă se conduce din stradă.

În aceste explicațiuni d. Nicu Filipescu a spus că într'adevăr politica neutralității nu mai este prelungită și că se impune intrarea în acțiunea României, dar bine înțeles în anumite condiții și cu cele mai serioase garanții.

Supra acestor declarațiuni ale dlui Filipescu, comitetul a deliberat ascultând părerea mai tuturor membrilor cari au vorbit în senzul dlui Filipescu.

D. Marghiloman a recunoscut și dsa că neutralitatea nu trebuie prelungită prea mult, dar că evenimentele nu ne impun o imediată intrare în acțiune. Când însă vom obține garanțiile cari ne vor da ori ce aventură, atunci firește că toți factorii vor fi de acord să părăsim neutralitatea.

Comitetul a însărcinat apoi pe d. Marghiloman să ducă la rege spre a-i comunica că partidul conservator crede că România trebuie să intre în acțiune imediat ce tratativele diplomatice cari se desfășoară vor fi satisfăcătoare.

D. Marghiloman va pleca la Sinaia probabil în această zi.

...ată acum și nota pe care o publică „Epoca” cu privire la această întrunire a comitetului executiv conservator:

Comitetul consultativ al partidului conservator s'a întrunit ieri acasă la d. Al. Marghiloman.

Au luat parte toți membrii comitetului, afară de dl. M. Cantacuzino și B. Delavrancea.

Conferința a avut loc înainte și după amiază. S'a examinat din nou situațiunea țării, în urma ultimelor evenimente externe, spre a fixa puncte de vedere al acestui partid în privința atitudinii României.

D. N. Filipescu a luat cuvântul înlesnind foarte mult soluțiile.

Toți membrii comitetului au constatat un deplin acord cu expunerea dlui Filipescu, — și a fost o unanimitate în privința atitudinii de urmat.

Comitetul se va întruni în fiecare săptămână. Viitoarea ședință Joi.

Pentru vetrele ostasilor.

Pe lista dnei Sofia Faur, preoteasă în Cil: Victor Faur și soția, 1.—; Almay Olivér, 20.—; N. N. 1.—; N. N. 1.—; Bosorogan Nicolae 1.—; Szekfi István —.40; Békésy Jónás —.50; Zakoj Iván —.20; Petru Haiduc 1.—; Robinek Kálmán —.60; Indescifrabil 1.—; Dirlea Stefan és János 2.—; Sava Haiduc —.70. Suma: 30.40. — Porto —.20, timbră —.10. — 30.—10.

Pe lista 19 din Siria: Sofia Secula 10.—; Mărioara Popovici 2.—; Lucreția Stan 5.—; Angela Dr. Botioc 2.—; N. N. —.50; George Teodorescu 2.—; N. N. —.50; Ringuzeu N. —.50; Deák József —.30; Klein Sári 1.—; N. N. Siria —.30; Weber János 1.—; Steiner —.94; Trintz —.48; Ringaizen Ernő 1.—; Török Ella 1.—; Atanasie Gutu 1.40; Aurora M. Ilica —.60; Revilák Nima —.20; Iuliana Vesăse —.70; Draghina Secula n. Mera 1.—; Emilia Grek 1.—, Total 33.42.

Pe lista dnei Cleopatra Popovici din Mănerău: Romul Popovici 1.—; Toma Sirea 1.—; In ziua Adormirii Născătoarei de Dumnezeu în sf. biserică dela credincioși cu tasul 1.20. — Total 3.20.

Războiul.

BOMBARDAREA REIMSULUI.

Geneva. Se comunică din Bordeaux: După informațiile guvernului francez Germanii au bombardat catedrala din Reims, care e în flacări. In această chestie guvernul francez va trimite o notă de protestare către toate puterile.

Orașul Reims cade în linia de bătaie franco-germană. Bateriile franceze — după cum anunță o telegramă din Genf — s'au postat îndărăptul renunțatei catedrale din acel oraș. Comandantul artileriei germane, care primise ordin dela comandamentul suprem în tot chipul posibil să cruce catedrala, a și satisfăcut acestui ordin multă vreme, dar bateriile franceze ascunse după catedrală desvoltau activitatea cea mai mare, încât infanteriei germane între astfel de împrejurări îi era imposibil să meargă înainte. Din cauza aceasta comandantul artileriei germane s'a văzut însăfârșit constrâns să îndrepte focul tunurilor asupra bateriilor franceze, coperite de catedrală. Artileriștii au grăbit însă să cruce și acum catedrala care a fost atinsă numai de puține gloanțe. Catedrala se va putea renova, edificiul primăriei a fost însă tot ruinat.

Atitudinea României.

„Vossische Zeitung” scrie despre atitudinea României: Până în ziua de azi atât atitudinea

guvernului român cât și cea a regelui României nu s'a schimbat nici cât de puțin în defavorul Germaniei sau a Austro-Ungariei. Știrile cari anunțau acum vre-o câteva zile existența unei crize ministeriale în România, au încetat, nefiind nici un motiv, care să provoace această criză.

GRECIA NU MOBILIZEAZĂ.

Budapesta. — A. T. U. — Se anunță din Sofia: Ministrul Greciei Naum a reînviat în scris asigurările verbale date de președintele consiliului, că nici o concentrare de trupe grecești n'a avut loc nici la Ghevgheli, nici la Doican, că nici o măsură nu a fost luată care să poată fi tălmăcită ca îndreptată în contra Bulgariei, și că trupele grecești din Macedonia n'au fost de loc întărite afară doar de trimiterea a 4000 de recruiți din clasele 1914 destinate a completa cadrele regimentelor macedonene.

PROFESORII UNIVERSITARI DIN BUCUREȘTI ȘI ATITUDINEA ROMÂNIEI.

București. — Cenzurată. — Profesorii universitari au fost convocați la Universitate pentru a discuta asupra atitudinii României față cu evenimentele grave din afară. Au luat parte, la această consfătuire, care a tinut aproape 2 ore și care a fost prezidată de d. profesor Dr. TOMA IONESCU, rectorul universității, aproape 40 de profesori. D. profesor ONCIU, a cetit motiunea care s'a votat în consfătuirea dela d. C. DIȘESCU. Această motiune va fi prezentată primului-ministru, de o delegațiune a profesorilor.

D. profesor Dr. CANTACUZINO a declarat ziaristilor că în consfătuirea profesorilor s'au făcut declarațiuni patriotice în senzul vederilor opiniei publice, și acestea foarte ferme.

Invingeri germane.

Berlin. — A. T. U. — Dela cartierul general se comunică următoarele cu datul dela 21 Sept.: În luptele din regiunea Reims-ului am cucerit colina întărită Cracnelle iar în avansarea noastră spre Reims care era în flacări am cucerit și localitatea Beteny.

Atacul nostru împotriva liniei de forturi spre sud dela Verlun a reușit și astfel trupele noastre au trecut la ost peste Cote Lorrain, care era apărât de corpul al 8-lea de armată francez.

Încercare de atac a inamicului împotriva trupelor noastre dela nord-ostul Verdun-ului a fost respinsă. Spre nord dela Toul artileria noastră a surprins trupele franceze cari erau acolo în lagăr. De altfel azi nu s'au dat lupte pe câmpul de război francez. Situația în Belgia și la ost e neschimbată.

Pentru a se stavili abuzurile speculațiunii în Italia.

Roma. — Lunea viitoare se vor întruni la Roma delegații celor 6000 de asociațiuni agrare italiene cu scopul de a hotări măsurile cele mai potrivite pentru a se stavili abuzurile speculațiunii și scumpirea genurilor de prima necesitate.

Urmările războiului.

Situațiunea economică a Siriei și Palestinei. V. Candiani, agentul comercial al României pentru Siria și Palestina ne aduce la cunoștință că situațiunea economică a ambelor provincii este serios sdruncinată din cauza războiului. — Comerțul și finanțele stagnează.

S'a acordat în tot Imperiul otoman un moratoriu de o lună.

Serviciul maritim este deservit de către societatea franceză „Messageries Maritimes” care și-a anunțat cursele regulate, de către cea engleză „Kedivial” și de către societatea italiană „Societa maritima”.

Domnii exportatori interesați pe pietele celor două provincii se pot adresa pentru orice informațiuni dlui V. Candiani.

Generalul von Hausen.

Se comunică semioficios din Dresda că în ordinul de zi al generalului comandant dela corpul al 12-lea s'au dat și următoarele propozițiuni:

De câteva zile circulă prin oraș vești mizerabile, în senzul cărora generalul Freiber v. Hau-

Și oare dacă eu scriu azi despre boi că au două coarne, pot fi invinuit că am plagiat primul om care a făcut această constatare? Dar atunci, ca să evit plagiatul, ar trebui să spun că boul are trei sau patru coarne?

Alt exemplu: Dl G. Topârceanu a declarat că Letopiseții dlui Sorbu sunt o înșirare de reminiscențe dintr'o piesă a defunctului V. Cosmopol. După teoria de mai sus, cine va repeta această impresie va plagia pe dl Topârceanu. Iar ca să se evite plagiatul, toată lumea va fi silită să afirme că, din contră, Letopiseții sunt opera personală a dlui Sorbu. Vedeti la ce concluzii imposibile ajungem cu această teorie.

Dar fiindcă a venit vorba de Fiziologia drapei moderne cred că e distractiv să reamintesc din această lucrare unul din tablourile statistice cele mai nostime, pe care dl Lecca nu l-a inclus în „fragmentul” său. E vorba de procentul de amanți pe care-l dau bărbații, împărțiți după profesiuni. Iată în întregime acest tablou:

Magistrații	dau 5% amanți
Medicii	dau 10% amanți
Profesorii universitari	5% amanți
Ofițerii (până la căpitan)	95% amanți
Ofițerii (dela căpitan în sus)	5% amanți
Pictorii	80% amanți
Sculptorii	50% amanți
Muzicanții	50% amanți
Arhitecții	50% amanți
Actorii tragici	20% amanți

Actorii tenori	60% amanți
Actorii comici	99% amanți
Comercianții (comiși)	95% amanți
Comercianții (șefii de reioane)	25% amanți
Comercianții (patronii)	5% amanți
Ziarisții	50% amanți
Autorii dramatici	20% amanți
Romancierii	15% amanți
Poeții	30% amanți
Academicianii	1 din 40 amanți
Agentii de schimb	2% amanți
Bancherii	2% amanți
Șefii de stat (regii, președinții, ministrii)	1 din 10.000 amanți

Concluzia ce se desprinde din acest tablou: dacă vrei să fiți toată viața iubiți, ofițeri, să nu treceți niciodată de gradul de căpitan; comercianți, să rămâneți toată viața voastră comiși și mai ales să vă feriți de a ajunge vreodată patroni: magistrați, părăsiți imediat inamovabila voastră carieră; scriitorii renunțați pentru totdeauna la Academie; și, în sfârșit, politicieni și prinți mai mult sau mai puțin pur-sânge aruncați în foc portofoliile și coroanele voastre, deoarece din voi unul la zece mii de abla poate aspira la dulcile desmierdări ale iubirii desinteresate.

București, 30 August.

P. Locusteanu.

sen ar fi fost retras nu din cauză de bolnavială, ci din cauza greșelilor de conducere a armatei, și alte de aceste. Cu toate că totul este clar, fiind cunoscute dovezile de ascultare față de împărat și rege, totuși fiecare camarad să-și fie de datorie de a spulbera astfel de vești fără temei, bolnăvicioase.

Flota franceză în Adriatică.

Ziarului „Pester Lloyd” i se comunică dela corespondentul de război: La 19 Septembrie a apărut pe Adriatică în fața insulei Pelagosa o flotilă franceză de torpiloare. Pe insulă, care este la 60 mile dela tărmlul nostru, se află un turn pentru iluminare pus în serviciul comunicației pe mare și pentru observări meteorologice. Personalul acestui turn este alimentat pe tărmluri, iar apă de beut li-o lierează o cisternă.

La apariția lor Francezii au nimicit tot ce au întâlnit în cale, au luat oamenii dela turnul de iluminare mijloacele de întreținere și le-a otrăvit cisterna.

Atitudinea Bulgariei.

Sofia. — Vorbind de sfertările triplei înțelegeri de a atrage Bulgaria prin făgăduieli, ziarul „Kambana” zice: Rusia face simple făgăduieli teoretice cari nu trebuiesc luate în serios. Cu privire la făgăduielile Angliei pentru ideea unei Marii Bulgarii, pe care d. Buxton, președintele comitetului balcanic, o expune actualmente, rămâne de știut dacă Anglia ar putea la momentul oportun să valorifice autoritatea ei în chestiile balcanice. Pentru moment se poate constata că toate negocierile cu tripla înțelegere n'ar putea da rezultat.

Același ziar publică un articol intitulat „Credința rusă” în care amintește, că generalisimii ruși au făgăduit prin manifeste libertatea și independența Polonilor și Rutenilor, dar abia au pătruns Rușii în Galiția și jură că voiesc să cucerească toată Galiția și Polonia păstrând-o deapaururi. Morala ce se poate trage este, că Rusia făgăduiește ori ce în nevoie dar că acolo unde cisma rusă a călcat, țarismul rus se arată cu toată perfidia și tot barbarismul lui. (Corrbureau).

Antimilitaristul Hervé.

Milano, 28 August. — „Corriere dela Sera” scrie: Cunoscutul antimilitarist Gustav Hervé, — după ce toți ceilalți polemisti au plecat la Bordeaux — este acum cel mai interesant ziarist al Parisului. În numărul ultim din „La guerre sociale” el își exprimă mulțămirea de plecarea guvernului francez la Bordeaux, căci prezența lui la Paris, ar fi putut numai păgubi bunului mers al operațiilor militare. Hervé îl asigură pe guvernatorul militar al Parisului, generalul Gallieni, că socialistii nu au nici de cum intenția să turbure ordinea publică și spune apoi textual: „Noi, roșii, e drept că am intervenit în felul nostru, la 1792, fiindcă regele ne-a trădat. Tot așa am turburat ordinea publică la 4 Septembrie 1870, două zile după căderea Sedanului, fiindcă împăratul a capitulat și pe atunci nici nu mai era guvern. Astăzi însă, când lucrurile stau cu totul altfel, suntem decise să nu intervenim nici de cum în senz discordant”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 23 Septembrie 1914.

Octavian Goga. După cum ni se comunică prin un prieten, dl Octavian Goga s'a întors dela Paris, după izbucnirea ostilităților și acum stă la București, scriind articole de actualitate în presa de zi.

Redacționale. Dl Atanasiu Hălmăgian fostul nostru redactor responsabil își începuse la 1 August pedeapsa de 3 luni, la Seghedin, dictată într'un proces de presă al ziarului nostru. Cu ziua de 15 Septembrie dl Hălmăgian a fost pus în libertate condiționată, în urma ordinului autorităților.

Inima românească. Ni se povesteste că țărancele noastre din comuna Chelmac, (comitatul Caraș-Severin) au adunat 300 de ouă și au rugat pe dna Dr. Pop, soția dlui deputat Dr. Ștefan C. Pop, să le împartă pentru răniții din spitalele din Arad.

„Fremdenblatt” scrie: „Austro-Ungaria este un stat de naționalități și în fața istoriei va fi un

titlu de glorie, că a fost un stat pentru naționalitățile sale. Rusia este de asemenea un stat de naționalități și este păcatul ei și va fi titlu de condamnării ei în fața posterității, că a fost un stat contra naționalităților sale. Dacă soarta este binevoitoare omenimei europene, va ispăși deja acum prin sabia Austro-Ungariei acest păcat!”

O declarație a părintelui Lucaciu. Un redactor al nostru întâlnind pe părintele Dr. Vasile Lucaciu, acesta i-a declarat:

Presa de aici nu trebuie să-și închipue, că orice bărbat politic român de peste Carpați, care vine acum aci, are neapărat o misiune politică.

Războiul, și în general actuala situație politică externă, nu poate împiedeca pe un român de dincolo să vie să-și vadă frații, rudele și copiii cari sunt stabiliți aici. Eu am venit la București, tot în chestii familiare.

Rugându-l să-mi facă câteva declarații de natură politică, în legătură cu situația Românilor de dincolo, părintele Dr. Lucaciu, mi-a răspuns:

— Acum nu-i momentul pentru declarații. Acum fiecare să-și facă datoria.

D. Dr. Vasile Lucaciu, va rămâne mai mult timp în capitală, fiica d-sale, dna Tulia Meruțiu, fiind grav bolnavă. — („Dimineața”).

Pentru soldații români. Dela primcomitele comitatului Caraș-Severin „Drapelul” primește următoarea scrisoare:

Stimate dle redactor! La ordinul ministrului prezident, Vă rog să dați loc următorului comunicat în prețuita D-Voastră foaie: Exemplu frumos al patriotismului și cugetării nobile a dat acel cetățean vienez, care nu voeste să își spună numele, transpunând 1000 cor. Biroului de ajutorare în război al ministerului împ. și reg. cu acea mențiție, ca din aceasta să se acorde premii acelor soldați și subofițeri de naționalitate română, cari se disting în deosebi pe câmpul de luptă. Acest dar marinos patriotic, de sigur va îndemna pe frații noștri de naționalitate română, cari și până acum au luptat eroic, ca emulând într'olaltă, să lupte cu curaj neînduplecat și eroism. Cu salutare cordială Dr. Zoltán Medve.

Holera. După cum anunță „Bud. Tud.” de pe câmpul de război din nord a sosit la Bichișciaba ca rănit Markus Zsaracz, care incurând după aceea a murit de holera aziatică. Alte cazuri n'au mai venit și așa probabil se va putea împiedeca lăfărea acestei plăgi. Ministerul de interne a trimis la Bichișciaba un inspector sanitar și a ordonat luarea măsurilor de precauțiune pentru întreaga țară.

În raportul ministerului de interne se mai spune că în Muncaciu a fost un caz de holeră, în Tokod (Strigoniu)1, iar în Dunaszerdahely (Poju) 6 cazuri de holeră.

Aviatorii francezi împuscă cu săgeți. După o telegramă din Berlin aviatorii francezi împuscă cu săgeți asupra soldaților germani. „Medizinische Wochen schrift” din München raportează despre acest fel de luptă al Francezilor: Asupra unui regiment aviatorii francezi au aruncat vre-o cincizeci de săgeți. Au nimerit 15. Cele mai multe săgeți n'au atins osul. O săgeată a pătruns un soldat în cap, omorându-l pe loc. Unui alt soldat săgeata i-a trecut prin pupilele dela amândouă picioarele. Unui al treilea soldat i-a intrat săgeata prin falcă în gură. Săgețile sunt niște ace de oțel lungi de 10 centimetri și 8 milimetri grosime, cu un vârf foarte ascuțit.

Marea nenorocire a unui păzitor de vite. În apropierea comunei Slobozia-Cioești (România) s'a întâmplat o groaznică nenorocire: băiatul Grigore Mazilu, de 16 ani, păzitor de vite, găsind pe câmp un proiectil de artilerie și voind să scoată pulbere din el, a luat o piatră cu care a ciocănit proiectilul. Acesta însă a explodat făcând în bucați pe imprudentul copil.

Mulțămita publică. Prea Sfintia Sa Domnul Episcop al Aradului Ioan I. Papp a binevoit a contribui la colecta bisericeii gr. or. rom. din Fabricul Timișorii cu însemnata sumă de 500 cor. (cinci sute) coroane.

Aducem Preasfinției Sale Dlui Episcop și pe aceasta cale profunda și sincera noastră mulțămire pentru acest dar. Pentru com. par. gr. or. rom. din Fabricul Timișorii: Ioan Oprea, pres. com. par. (Co 2294—1)

Ultima oră.

ITALIA E PREGĂTITĂ.

Köln. — Lui „Kölnische Zeitung” i se lasă grațiază din Roma: Semioficial se confirmă că armata italiană de prima linie e înarmată și că armata e pregătită pentru orice eventualitate.

TRUPE JAPONEZE ÎN APROPIEREA DE CHIAOCIAU.

Rotterdam. — Cenzurată. — Se anunță de Tokio, că trupe japoneze sub scutul flotei japoneze au debarcat pe malul golfului Laociau, spre nord dela Chiaociau.

SECHESTRAREA AVERILOR ÎMPĂRATULUI WILHELM.

Roma. — A. T. I. — La ordinul guvernului englez guvernul din Canada a sechestrat colosalele proprietăți din Canada ale împăratului Wilhelm al Germaniei. Aceste proprietăți se află în regiunea Vancouver și aduceau un venit anual de peste 25 milioane.

NOUL MINISTRU DE RĂZBOIU BULGAR.

Sofia. — Regele Ferdinand a numit pe generalul Titeff ca ministru de război. Șeful statului major, generalul Bojadieff a fost numit inspector al armatei.

VICTORIA FLOTEI GERMANE.

A. T. U. anunță: Comunicatul oficial englez dat în 22 cor. la orele 9 seara în Londra face cunoscut, că vase submarine germane au confundat în Marea Nordică 3 crucișătoare engleze. Aceste crucișătoare sunt: Aboukin, Hogul și Cressy. Partea cea mai mare a matrozilor de pe aceste vase a fost salvată de vasele de război engleze și vapoarele olandeze, cari au grăbit în ajutor.

După o știre semioficială germană comandantul marinci de război al Germaniei încă n'a putut da un comunicat oficial despre această luptă pe mare, deoarece submarinele germane, din cauza depărtării mari, n'au putut da până acum nici un raport despre lupta ce au avut-o cu vasele engleze. După o știre din altă sursă, aceasta luptă a avut loc în 22 cor. dimineața între orele 8 și 9, la o depărtare de 80 mile maritime dela Hocck von Holland. Cel dintâi vas care a fost nimerit de un torpedo a fost Aboukin. După o știre din Ancona, în apropiere de Malta s'a confundat un crucișător, iar cu o zi mai târziu un torpilor englez. Vasele aceste s'au ciocnit de minele, cari au fost duse de valurile mării din Adriatică în Marea Mediterană.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Dr. Augustin Mircea, Erdöd. Am primit 15 cor. în abonament. Pe 1914 aveți de plătit încă 6 coroane.

Petru Olde, Clopodia. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Decembrie a. c.

I. O., Timișoara. Mulțămirea publică costă 4 coroane.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Caut un PRACTICANT cu matură.

Ioan Budaker,
farmacist Câmpeni (Topánialva).
Bu 2293—3.

Nr. 331—1914. prim.

Publicațiune.

Comuna Kistalmács (Tălmăcel) exarendea-za pe calea licitațiunii publice verbale împreunată cu oferte legale în scris dreptul de vânzare pe 6 ani din 1 Ianuarie 1915 până la 31 Decembrie 1914.

Licitațiunea se va ținea la 11 Octombrie 1914 la 3 ore după amiază.

Prețul strigării 1200 cor. Vadiu 10%. Condițiunile se pot vedea zilnic în cancelaria comunală.

Kistalmács, la 10 Septembrie 1914.
Pi 2282—3. Primăria comunală.